

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Кафедра теорії і практики технологічної та професійної освіти

ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

Методичні рекомендації для здобувачів денної форми навчання
за освітньо-професійною програмою «Професійна освіта (Транспорт)»
підготовки здобувачів спеціальності 015 Професійна освіта (Транспорт)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Слов'янськ/Дніпро – 2025 р.

УДК 378.016:62:378.091.33-027.22(072)

В52

Виробнича (педагогічна) практика: методичні рекомендації для здобувачів денної форми навчання за освітньо-професійною програмою «Професійна освіта (Транспорт)» підготовки здобувачів спеціальності 015 Професійна освіта (Транспорт) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. / Уклад.: М.Г. Погорєлов, В.І. Бондаренко, М.В. Бутиріна, В.В. Стешенко, Н.О. Бистрицька. Слов'янськ / Дніпро : ДДПУ. 2025, 52 с.

Розробники:

Михайло ПОГОРЄЛОВ – доктор філософії, доцент, доцент кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Володимир БОНДАРЕНКО – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»;

Марина БУТИРІНА – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Володимир СТЕШЕНКО – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та практики технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Наталія БИСТРИЦЬКА – завідувач навчальної лабораторії кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Рецензенти:

Сергій ФАТАЛЬЧУК – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Надія ШАПОВАЛОВА– директор Краматорського вищого професійного училища, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри теорії і практики технологічної і професійної освіти
Протокол № 14 від 25.06.2025р.

Розглянуто та рекомендовано до друку Вченою радою ДВНЗ «ДДПУ»
Протокол № 10 від 30.06.2025р.

© Авторський колектив, 2025
© ДДПУ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ.....	6
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ.....	11
3. ЕТАПИ ТА КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ...	18
4. ЗМІСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ ЗА НАПРЯМАМИ	21
5. ЗАГАЛЬНИЙ ЗВІТ З ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ	30
6. ВИМОГИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ.....	30
7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ....	34
8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	36
ДОДАТКИ.....	40

ВСТУП

Виробнича (педагогічна) практика є складовою частиною освітньої (освітньо-професійної) програми «Професійна освіта (Транспорт)» і важливим етапом підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (Транспорт).

Педагогічна практика є важливою складовою фахової підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Транспорт) та виконує функцію завершального етапу формування професійної компетентності. Вона забезпечує узгоджене поєднання теоретичних знань і практичних навичок, здобутих під час навчання у закладі вищої освіти, з реальними умовами педагогічної діяльності.

У процесі проходження педагогічної практики здобувачі мають можливість:

- перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу;
- удосконалити практичні вміння й навички;
- розвинути педагогічне мислення, творчі та дослідницькі здібності;
- сформувати ключові професійні компетентності та елементи педагогічної майстерності.

Окремої уваги потребує формування у здобувачів стійкого інтересу до професії викладача ЗПВО, майстра виробничого навчання, виховання відповідального ставлення до професійної діяльності, розвиток комунікативної культури, навичок педагогічної взаємодії, співробітництва в освітньому середовищі.

Педагогічна практика також сприяє формуванню потреби в самореалізації та безперервному професійному розвитку, що є запорукою успішної діяльності в умовах сучасної системи професійної освіти.

Виробнича (педагогічна) практика проводиться на IV курсі після вивчення таких дисциплін, як «Психологія», «Педагогіка», «Професійна педагогіка», «Методика професійного навчання», «Основи наукових

досліджень» та низки обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки та вибіркового фахового вибору (за спеціалізацією «Транспорт»). Тривалість практики складає 8 тижнів (12 кредитів ЄКТС).

Організація виробничої (педагогічної) практики здійснюється відповідно до Положення про практичну підготовку (практику) здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів в державному вищому навчальному закладі «Донбаський державний педагогічний університет» <https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/024.pdf>.

Методичні рекомендації містять загальні положення щодо організації та проходження практики, зміст індивідуальних завдань, вимоги до оформлення звітної документації, а також критерії оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти.

Дотримання цих рекомендацій сприятиме успішному проходженню програми практики здобувачами спеціальності 015 Професійна освіта (Транспорт), а також допоможе їм поглибити свої знання, розвинути необхідні фахові компетентності, розширити професійний світогляд та більш усвідомлено підготуватися до подальшої професійної діяльності.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Мета виробничої (педагогічної) практики: формування у здобувачів вищої освіти професійної готовності й здатності до здійснення обов'язків викладача закладу фахової передвищої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти у галузі транспорту, реалізації його провідних функцій у закладі професійної (професійно-технічної) освіти.

Завдання практики:

- комплексне вивчення системи навчально-виховної роботи у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
- поглиблення і розширення теоретичних знань із спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін на основі практичних навичок;
- набуття досвіду організації та здійснення навчально-виховної роботи у закладах професійно-технічної освіти;
- ознайомлення з методикою проведення занять із загальнотехнічних та спеціальних дисциплін різного типу;
- ознайомлення з роботою навчальних (методичних) кабінетів, спеціалізованих лабораторій;
- формування у здобувачів психолого-педагогічних та методичних вмінь викладання загальнотехнічних та спеціальних дисциплін у закладі професійно-технічної освіти;
- набуття досвіду організації та проведення виховної та позакласної роботи у закладах професійно-технічної освіти;
- формування професійно-педагогічної ерудиції, комунікативної культури майбутніх педагогів професійного навчання;
- набуття навичок і вмінь прогнозувати, планувати, аналізувати і корегувати власну педагогічну діяльність;
- формування морально-етичних якостей педагога професійного навчання в галузі транспорту, індивідуального, творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті;
- закріплення свого покликання до педагогічної професії.

Проходження здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти виробничої (педагогічної) практики сприяє формуванню:

фахових компетентностей, визначених ОПП «Професійна освіта (Транспорт)»:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність працювати в команді.

ЗК 9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 02. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

СК 04. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

СК 05. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

СК 06. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.

СК 07. Здатність аналізувати ефективність проєктних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації.

СК 08. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення для вирішення професійних завдань у галузі професійної освіти та автомобільного транспорту.

СК 09. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

СК 10. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

СК 11. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

СК 12. Здатність виконувати розрахунки технологічних процесів в галузі.

СК 13. Здатність управляти комплексними діями/проєктами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

СК 14. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) відповідно до спеціалізації.

СК 15. Здатність забезпечити якість освіти і управління діяльністю закладу освіти, відповідно до спеціалізації.

ПК 1. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі, пов'язані з вибором матеріалів, виконанням необхідних розрахунків, конструюванням технічних об'єктів у предметній галузі (відповідно до спеціалізації).

ПК 2. Здатність до аналізу результатів розрахунків, вимірювань та спостережень в предметній галузі.

ПК 3. Здатність розрізняти об'єкти автомобільного транспорту та їх складові, визначати вимоги до їхньої конструкції, параметрів та характеристик.

ПК 4. Здатність пояснювати з використанням наочності та сучасних інформаційних технологій будову та функціонування об'єктів автомобільного транспорту, їх систем та окремих елементів, технологічні процеси з їх технічного обслуговування, діагностування та ремонту.

ПК 5. Здатність до експлуатації технічного обладнання з обслуговування та ремонту автомобільного транспорту на основі знань про основи та принципи його функціонування.

ПК 6. Здатність організувати виробничу діяльність структурних підрозділів підприємств та малих колективів виконавців щодо обслуговування та ремонту об'єктів автомобільного транспорту, їх систем та елементів з дотриманням основних вимог охорони праці, техніки безпеки, протипожежної безпеки та санітарно-гігієнічного режиму.

ПК 7. Здатність самостійно виконувати трудові процеси на виробництві згідно фаху.

програмних результатів навчання (ПРН), визначених освітньо-професійною програмою «Професійна освіта (Транспорт)»:

ПРН 01. *Уміти* використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.

ПРН 04. *Розуміти* особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПРН 05. *Володіти* культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПРН 07. *Аналізувати та оцінювати* ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПРН 08. Самостійно *планувати й організовувати* власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПРН 09. *Відшукувати, обробляти, аналізувати та оцінювати* інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.

ПРН 11. *Володіти* психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу.

ПРН 12. *Уміти* проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПРН 13. *Застосовувати* у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і *обирати* доцільні технології та методики в освітньому процесі.

ПРН 14. *Володіти* навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

ПРН 15. *Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати* ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх

траєкторій.

ПРН 19. *Уміти* обирати і застосовувати необхідне устаткування, інструменти та методи для вирішення типових складних завдань у галузі (відповідно до спеціалізації).

ПРН 20. *Емпатійно взаємодіяти, відповідати* за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПРН 21. *Застосовувати* міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН 22. *Застосовувати* програмне забезпечення для e-learning і дистанційного навчання і здійснювати їх навчально-методичний супровід.

ПРН 24. *Володіти* основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі/сфери.

ПРН 25. *Забезпечувати* рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

ПРН 27. *Уміти* пояснювати будову та функціонування об'єктів автомобільного транспорту, технологічні процеси з їх технічного обслуговування, діагностування та ремонту відповідно до законів природничих наук.

ПРН 28. *Розробляти* технологічну документацію з ремонту та обслуговування об'єктів автомобільного транспорту, їх систем та елементів.

ПРН 32. *Самостійно виконувати* трудові процеси на виробництві згідно спеціалізації.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

У сучасних умовах, зумовлених воєнним станом в Україні, проходження виробничої (педагогічної) практики здобувачами вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта (Транспорт)» організовується з урахуванням безпекової ситуації та можливостей баз практики.

Здобувачі можуть бути закріплені:

- за закладами професійної (професійно-технічної) освіти або фахової передвищої освіти, з якими укладено відповідні договори про співпрацю, у яких освітній процес здійснюється в **очному** або **дистанційному форматі**;

В умовах дистанційного формату навчання на базах практики методисти з практичної підготовки, призначені відповідно до наказу, забезпечують організацію та супровід проходження практики, створюючи необхідні умови для реалізації завдань практичної підготовки у дистанційному режимі.

Такий підхід дозволяє зберегти безперервність освітнього процесу, дотримуючись вимог освітньої програми та стандартів вищої освіти, а також гарантувати безпеку здобувачів у період дії воєнного стану.

Здобувачі вищої освіти можуть, за погодженням із завідувачем кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти та методистом зі спеціальності, обирати самостійно базу практики. Якщо підготовка фахівців здійснюється на замовлення фізичних осіб, бази практики забезпечують ці особи (з врахуванням всіх вимог наскрізної програми) або навчальний заклад, що визначається умовами договору (контракту) на підготовку фахівців.

Здобувачі вищої освіти, які поєднують навчання з роботою за індивідуальним графіком, можуть проходити педагогічну практику шляхом навчання на робочому місці у процесі виконання посадових обов'язків, якщо це забезпечує виконання програми практики. Напередодні виробничої (педагогічної) практики проводяться настановчі збори, на яких методист зі спеціальності ознайомлює здобувачів вищої освіти із метою, завданнями, змістом, формою організації, порядком проходження практики і вимогами до складання звіту та оцінювання результатів практики, а по завершенню – підсумкові збори, на яких проходить захист звітності і оцінювання результатів проходження виробничої (педагогічної) практики.

Загальне керівництво практикою здійснює кафедра теорії і практики технологічної та професійної освіти. В організації та проведенні беруть участь методисти: зі спеціальності (НПП кафедри теорії і практики технологічної та

професійної освіти); з педагогіки (НПП кафедри педагогіки), з психології (НПП кафедри загальної психології), з гігієни праці (НПП кафедри теорії і методики фізичної культури та здоров'я збереження).

Керівник практики:

- підбирає бази практичної підготовки;
- організовує та проводить установчу та підсумкову конференції на факультеті;
- забезпечує проведення цільового інструктажу про порядок проходження практичної підготовки, з охорони праці та техніки безпеки, з обов'язковою фіксацією в журналах інструктажу;
- видає здобувачам необхідні документи: методичні рекомендації, програми, направлення (завірені печаткою факультету та підписом декана);
- повідомляє здобувачам про строки проходження практичної підготовки, систему звітності, склад методистів від відповідальних кафедр;
- готує проєкт наказу про розподіл здобувачів та подає його керівникові практичної підготовки ДДПУ;
- контролює роботу керівників груп, вибірково відвідує заняття та позакласні заходи у закладах освіти, що проводять здобувачі;
- вживає заходи щодо усунення недоліків в організації практичної підготовки;
- складає звіт за підсумками практичної підготовки та подає його керівникові практичної підготовки ДДПУ;
- перевіряє правильність оформлення відомостей-характеристик здобувачів(наявність необхідних підписів, печатки, заповнення всіх розділів відомості) здає їх керівникові практичної підготовки ДДПУ;
- контролює наявність у відповідальних методистів табелів відвідування здобувачами баз практичної підготовки; своєчасне оформлення ними відомостей успішності.

Методист з педагогіки:

- бере участь в установчій та підсумковій конференціях з практичної

підготовки;

- консультиує здобувачів з питань змісту та організації виховної роботи з учнями;

- є присутнім на окремих заняттях та виховних заходах здобувачів, бере участь у колективному обговоренні відвіданих занять та заходів;

- надає методичну допомогу практикантам в організації та проведенні виховних заходів;

- бере участь у роботі комісії під час заліку з практичної підготовки;

- здобувачам, які проходять практичну підготовку за місцем майбутнього працевлаштування, призначає консультаційні дні (для проміжної звітності здобувача). Графік консультацій затверджується завідувачем кафедри та подається керівникові практичної підготовки ДДПУ;

- подає звіт про проведену здобувачами виховну роботу керівникові факультету.

Методист з психології:

- бере участь в установчій та підсумковій конференціях з практичної підготовки;

- проводить колективні та індивідуальні психолого-педагогічні аналізи особистості окремого здобувача, колективу, з питань практичного застосування психологічних знань в освітньому процесі;

- аналізує та оцінює складені здобувачами психолого-педагогічні характеристики особистості, колективу, матеріали психолого-педагогічного аналізу здобувачами уроків та виховних заходів;

- оцінює діяльність кожного здобувача під час практичної підготовки;

- здобувачам, які проходять практичну підготовку за місцем майбутнього працевлаштування, призначає консультаційні дні, в які здобувач повинен надати проміжну звітність. Графік консультацій затверджується завідувачем кафедри та подається керівникові практичної підготовки ДДПУ.

Методист зі спеціальності:

- бере участь в установчій та підсумковій конференціях з практичної

підготовки;

- проводить інструктивно-методичну роботу з викладачами закладів професійної освіти, методистами закладів освіти;

- розподіляє здобувачів за місцями проходження практичної підготовки, затверджує індивідуальні плани здобувачів, контролює їх виконання;

- організовує відвідування практикантами занять та виховних заходів зі спеціальності, позакласних занять з дисципліни у закладах освіти та проводить їх аналіз;

- забезпечує виконання програми практичної підготовки;

- аналізує звітну документацію здобувачів про роботу за час практичної підготовки;

- разом з викладачами, кураторами та методистами оцінює роботу здобувачів;

- бере участь у роботі комісії під час заліку з практичної підготовки;

- виставляє підсумкову оцінку за практичну підготовку у відомість обліку успішності та залікову книжку здобувача;

- здобувачам, які проходять практичну підготовку за місцем майбутнього працевлаштування, призначає консультаційні дні (для проміжної звітності здобувача). Графік консультацій затверджується завідувачем кафедри та подається керівникові практичної підготовки ДДПУ;

- складає звіт за результатами практичної підготовки групи здобувачів та подає його керівникові факультету.

Методист з гігієни праці:

- бере участь в установчій та підсумковій конференціях з практичної підготовки;

- забезпечує методичне керівництво щодо проведення здобувачами санітарно-гігієнічного оцінювання навчальних майстерень, лабораторій та кабінетів бази практики;

- оцінює рівень сформованості у здобувачів культури безпеки праці та їх здатність розробляти обґрунтовані рекомендації щодо покращення умов виробничого навчання;

- здобувачам, які проходять практичну підготовку за місцем майбутнього працевлаштування, призначає дні онлайн-консультацій для перевірки правильності проведення розрахунків санітарно-гігієнічних показників. Графік консультацій затверджується завідувачем кафедри та подається керівникові практичної підготовки.

Права здобувача-практиканта:

Під час проходження практичної підготовки здобувачі мають право:

- одержувати від методиста зі спеціальності необхідні навчально-методичні та інші матеріали;
- заявляти перед методистом зі спеціальності особисті клопотання з приводу індивідуальних питань проходження практики;
- пройти інструктаж за усіма, необхідними для виконання програми практичної підготовки, правилами роботи та етики професійного спілкування.
- вносити пропозиції щодо вдосконалення підготовки до практики, її організації і методичного забезпечення;

Здобувачі, які проходять практичну підготовку, зобов'язані:

- з'явитися на установчі збори, що проводяться керівником практики та методистами відповідальними за реалізацію освітньої програми;
- ознайомитися з програмою практичної підготовки;
- пройти відповідні інструктажі та неухильно дотримуватися режиму роботи, техніки безпеки та правил санітарії, виконувати режим внутрішнього розпорядку закладу професійної освіти, де проходить практика;
- виконувати всі види роботи згідно з індивідуальним планом, своєчасно заповнювати поточну документацію;
- готувати методичні матеріали – плани-конспекти занять, виховних заходів, вести щоденник практики згідно із графіком проходження практики, затверджувати їх у встановленому порядку та проводити навчальні заняття і

виховні заходи тільки після погодження їх змісту зі встановленими відповідальними особами від закладу та ДДПУ

- виконати у повному обсязі програму практичної підготовки.
- дотримуватися норм професійного спілкування, транслювати цінності українського суспільства.

Керівник від бази практики:

- розподіляє здобувачів освіти за академічними групами, викладачами за фахом і майстрами виробничого навчання;
- створює необхідні організаційно-технічні умови для проходження практики;
- надає допомогу здобувачам освіти у одержанні необхідних матеріалів для виконання програми практики.
- здійснює контроль роботи здобувачів освіти, ведення ними щоденників практики і дотримання трудової дисципліни.
- перевіряє звіти про практику, оцінює підготовку здобувачів освіти з оцінкою їх ставлення до роботи, рівня теоретичної та практичної підготовленості.

Особливості проходження практики в дистанційному режимі

В умовах воєнного стану та за умови дистанційного формату навчання на базі практики, виробнича (педагогічна) практика може бути реалізована з використанням цифрових технологій дистанційного навчання (Moodle, Google Classroom, Zoom тощо).

Організаційні особливості:

- **Взаємодія:** Комунікація з керівниками та методистами здійснюється через офіційні канали зв'язку (електронна пошта, месенджери, відеоконференції).
- **Відвідування занять:** Здобувач доєднується до онлайн-занять викладача-наставника за посиланням, наданим базою практики, та проводить власні заняття у синхронному режимі.

- **Документообіг:** Ведення та подача звітної документації (щоденник, звіти, конспекти) здійснюється у цифровому форматі (PDF-файли, Google Drive).

Методичні особливості:

- **Віртуалізація:** При підготовці до занять практикант може використовувати віртуальні симулятори, 3D-моделі вузлів автомобілів та інтерактивні схеми для компенсації відсутності фізичного доступу до майстерень.

- **Відеоматеріали:** Допускається використання відеозаписів майстер-класів з технічного обслуговування транспортних засобів як основи для аналізу навчального процесу.

Контроль та безпека:

- У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» під час онлайн-заняття, здобувач зобов'язаний перервати трансляцію, повідомити учасників про необхідність пройти в укриття та діяти згідно з протоколами безпеки.

3. ЕТАПИ ТА КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Весь період практики (8 тижнів) розподіляється на наступні блоки:

I. Організаційно-підготовчий етап (1-й тиждень)

Мета: Адаптація до бази практики та планування.

Зміст:

- Участь в установчій конференції.
- Інструктаж з БЖД та охорони праці.
- Вивчення нормативної бази закладу ЗПВО, ЗП(ПТ)О.
- Складання індивідуального плану (узгодження тем і розкладу 4-х занять для відвідування, 5-ти занять для проведення та 2-х виховних заходів).
- Ознайомлення з матеріально-технічною базою (майстернями).

II. Діагностично-прогностичний етап (2-3 й тиждень)

Мета: Методична підготовка та збір даних.

Зміст:

- Відвідування та аналіз 4-х занять викладачів-наставників.
- Проведення санітарно-гігієнічних вимірювань у приміщеннях.
- Вибір здобувача для психологічного дослідження та ознайомлення з його Індивідуальною програмою розвитку (ІПР).
- Збір матеріалів для написання аналітичного звіту про шкідливі фактори на транспорті.

ІІІ. Основний практично-виконавчий етап (4-й – 7-й тижні)

Мета: Реалізація педагогічних та методичних завдань.

Зміст:

- Проведення 5-ти навчальних занять з професійного циклу (з використанням цифрових інструментів).
- Проведення 2-х виховних заходів (кураторські години, професійні квести).
- Виконання дослідження особистості здобувача: психологічних тестів та анкетування.
- Адаптація навчальних завдань для здобувачів з ООП.
- Щоденне ведення щоденника спостережень.

ІV. Контрольно-корекційний етап (початок 8-го тижня)

Мета: Завершення робіт та додаткова активність.

Зміст:

- Проведення додаткової виховної роботи (профорієнтація, робота з батьками).
- Завершення розробки «Пам'ятки з гігієни праці».
- Корекція методичних матеріалів за результатами проведених занять.
- Отримання відгуків та характеристик від керівників бази практики.

V. Аналітико-рефлексивний та звітний етап (кінець 8-го тижня)

Мета: Систематизація портфоліо та захист.

Зміст:

- Оформлення підсумкового текстового звіту.
- Формування повного цифрового портфоліо.
- Самоаналіз діяльності та підготовка до виступу на підсумковій конференції.
- Захист результатів практики.

Для зручності планування діяльності пропонується наступний календарний графік розподілу навантаження:

Таблиця 2.

Календарний графік розподілу навантаження

Тиждень	Етап	Контрольна точка (що має бути готово)
1	Організаційний	Затверджений індивідуальний план роботи
2	Діагностичний	4 аналізи занять + дані санітарних вимірювань
3–7	Практичний	Проведення 5 занять (плани-конспекти) Проведення 2 виховних заходів (плани-конспекти) Розробка дидактичного забезпечення для роботи зі здобувачем з ООП, аналіз індивідуальної програми розвитку
8	Контрольний	Пам'ятка з гігієни праці + психологічна характеристика здобувача
	Звітний	Підсумковий звіт + сформоване портфоліо

Примітка: На основі цього графіка здобувач протягом першого тижня практики складає персональний (індивідуальний) план проходження практики, який затверджується методистом.

4. ЗМІСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ ЗА НАПРЯМАМИ

Таблиця 3.

Зміст і завдання індивідуальної роботи здобувача під час виробничої (педагогічної) практики

№ з/п	Види роботи та завдання	Кількість балів (min-max)
Розділ 1. Навчальна робота		30-50
	<i>Організаційна робота</i>	3-6
1.1.	Вивчити нормативно-правове забезпечення освітнього процесу у закладах фахової передвищої та професійно-технічної освіти (Закони України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту»), посадові обов'язки педагога закладу фахової передвищої та професійно-технічної освіти, нормативні документи з організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти, професійно-технічної освіти.	1-2
1.2.	Скласти індивідуальний план проходження практики	1-2
1.3.	Скласти загальний звіт про проходження практики	1-2
	<i>Навчально-методична робота</i>	27-44
1.4.	Підготувати та провести 5 занять професійного циклу	25-40
1.5.	Відвідати 4 (чотири) заняття професійного циклу (викладача, або майстра виробничого навчання), скласти їх методичний аналіз	2-4
Розділ 2. Виховна робота		10-20
2.1.	Ознайомитись з планом виховної роботи куратора і на його основі скласти свій план виховної роботи зі здобувачами закріпленої групи на період практичної підготовки	2-6
2.2.	Підготувати та провести два контрольних виховних заходи за власними авторськими сценаріями	6-8
2.3.	Провести додаткову виховну роботу у позаурочний час (проведення додаткових виховних заходів з окремими здобувачами, профорієнтаційна робота, батьківські збори тощо)	2-6
Розділ 3. Робота з психології		10-15
3.1.	Психолого-педагогічний аналіз особистості здобувача: Протоколи психологічного дослідження (за 3 методиками)	
Розділ 4. Робота з гігієни праці		10-15
4.1.	Надати санітарно-гігієнічну оцінку навчальних приміщень, лабораторій та майстерень виробничого	3-6

	навчання.	
4.2	Пам'ятка з гігієни праці в майстернях	7-9
Усього		60-100

4.1. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

Метою цього розділу є розвиток професійної компетентності здобувача як майбутнього педагога професійного навчання у галузі транспорту, здатного самостійно проєктувати та реалізовувати освітній процес у закладах П(ПТ)О та фахової передвищої освіти.

1.1. Організаційна робота зі спеціальності

Опрацювання нормативної бази: Здобувач має ознайомитися з актуальним законодавством. У звіті це відображається у вигляді короткого аналізу структури закладу освіти та переліку нормативних актів, що регулюють його діяльність.

Посадові обов'язки: Аналіз посадової інструкції викладача спеціальних дисциплін або майстра в/н.

Планування: Складання індивідуального плану роботи на 6 тижнів, що включає графік проведення 5 занять та відвідування уроків колег.

1.2. Навчально-методична робота

Здобувач виступає в ролі викладача професійного циклу.

- **Взаємоаналіз занять:** Спостереження за роботою досвідчених викладачів. Здобувач має відвідати 4 заняття та скласти їх детальний методичний аналіз за встановленою схемою (аналіз методів навчання, використання ТЗН, активність аудиторії).

- **Проведення занять (5 занять):** Розробка повного пакету документів до кожного заняття (план-конспект, дидактичні матеріали, презентації). Тематика має відповідати фаховому спрямуванню (наприклад: «Будова двигуна», «Технічне обслуговування ТЗ», тощо).

4.1.1. Перелік звітної документації зі спеціальності

1. **Індивідуальний план проходження практики.**

2. **Пакет навчально-методичних матеріалів** (5 розгорнутих планів-конспектів занять з додатками: картки, тести, презентації).

3. **Листи спостереження та аналізу** 4-х відвіданих занять викладачів/майстрів.

4. **Текстовий звіт** про виконання програми практики.

4.1.2. Опис змісту звітних матеріалів зі спеціальності

1. Індивідуальний план проходження практики

Це основний організаційний документ, що визначає графік діяльності здобувача на всі 6 тижнів. План має містити конкретні дати проведення 5-ти власних занять, графік відвідування 4-х занять досвідчених викладачів, терміни виконання завдань з психології, педагогіки, гігієни праці та інклюзії. План складається у формі таблиці, узгоджується з керівником практики від бази практики та затверджується методистом кафедри.

2. Пакет навчально-методичних матеріалів (5 занять)

До кожного з 5-ти проведених занять професійного циклу здобувач готує повний методичний кейс.

Розгорнуті плани-конспекти з дидактичними додатками (за технічної можливості): Мають містити тему, мету, тип заняття, детальний хід із розподілом часу та описом діяльності викладача і студентів. Обов'язково вказується перелік використаних методів навчання. Структурна схема плану-конспекту заняття професійного циклу наведена в Додатку 6.

3. Листи спостереження та аналізу відвіданих занять (4 аналізи)

Результат методичної рефлексії після відвідування занять професійного циклу, які проводили викладачі або майстри в/н бази практики. Кожен аналіз оформлюється як окремий документ (лист спостереження) з висновками. Зразок схеми спостереження та аналізу відвіданих занять наведений в Додатку 7.

4.2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ПЕДАГОГІКИ

Метою педагогічного компонента виробничої практики на 4 курсі є оволодіння інноваційними технологіями виховної роботи у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. Здобувач має проявити себе як майбутній куратор групи, здатний поєднувати виховний вплив із професійною підготовкою майбутніх фахівців транспортної галузі.

Ключові завдання:

1. **Проектування виховного середовища:** комплексне вивчення системи виховної роботи бази практики, аналіз планів куратора та розробка власної стратегії взаємодії з колективом здобувачів.
2. **Організація професійно-орієнтованого виховання:** проведення авторських заходів, спрямованих на формування професійної етики, відповідальності за безпеку на транспорті та активної життєвої позиції майбутнього фахівця.
3. **Здійснення позааудиторної та профорієнтаційної діяльності:** набуття досвіду індивідуальної роботи зі здобувачами, взаємодії з батьками та популяризації транспортних спеціальностей серед потенційних абітурієнтів.

4.2.1. Перелік звітної документації

Після завершення практики здобувач подає у складі загального портфоліо такі матеріали з педагогічної та виховної роботи:

1. Індивідуальний план виховної роботи (складений на основі плану куратора групи на період практики).
2. Два плани-конспекти (сценарії) контрольних виховних заходів (авторські розробки професійного або соціально-етичного спрямування).
3. Звіт про додаткову виховну роботу (матеріали з профорієнтації, протокол бесіди або сценарій батьківських зборів).
4. Щоденник психолого-педагогічних спостережень (з щоденними записами та аналізом виховного процесу).

4.2.2. Опис змісту звітної документації з педагогіки

1. Індивідуальний план виховної роботи

Це робочий документ здобувача, що складається на основі аналізу річного плану куратора закріпленої групи. План має містити перелік заходів, які студент планує провести протягом 6 тижнів практики. Сюди включаються: години спілкування, виховні заходи, профорієнтаційні бесіди, індивідуальні консультації. Заходи мають бути розподілені рівномірно за тижнями, узгоджені з розкладом занять бази практики та затверджені методистом кафедри педагогіки.

2. Плани-конспекти двох контрольних виховних заходів

Здобувач самостійно розробляє та проводить два заходи за «авторським» сценарієм (без копіювання готових зразків з мережі Інтернет). Обов'язковим є професійне спрямування одного із заходів (наприклад: «Транспортна етика», «Інновації в автосервісі», «Безпека руху як культура життя»). Другий захід може бути присвячений національно-патріотичному вихованню або правовій культурі.

Структура конспекту: Тема, мета (виховна, розвивальна), перелік інноваційних методів (кейс-стаді, ділова гра, брейн-ринг), хід заходу з описом активності студентів та підсумкова рефлексія.

3. Звіт про додаткову виховну роботу

Цей документ фіксує активність здобувача поза межами основних годин спілкування. На вибір здобувача подається один із варіантів:

Профорієнтаційна робота: Опис проведеної бесіди зі школярами, розробка агітаційного матеріалу (буклет, відеопрезентація спеціальності) або участь у «Дні відкритих дверей» бази практики.

Індивідуальна робота: Протокол (нотатки) розмови зі здобувачем, що має труднощі у навчанні чи дисципліні, з аналізом причин та пропозиціями щодо їх подолання.

Робота з батьками: План-тези виступу на батьківських зборах (наприклад, щодо успішності або професійних перспектив групи).

4. Щоденник психолого-педагогічних спостережень

Документ для фіксації динаміки виховного процесу протягом усіх 6 тижнів практики. Щоденні або щотижневі записи, де студент аналізує не просто події («провів захід»), а психолого-педагогічні аспекти: рівень згуртованості групи, наявність неформальних лідерів, реакцію студентів на різні форми впливу, конфліктні ситуації та способи їх розв'язання. На основі щоденника в кінці практики пишеться короткий самоаналіз педагогічної діяльності.

4.3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ПСИХОЛОГІЇ

На 4 курсі психологічна складова практики фокусується на глибокому вивченні особистості майбутнього фахівця транспортної галузі. Здобувач має провести комплексне дослідження одного зі студентів закріпленої групи, використовуючи сучасний психодіагностичний інструментарій.

Зміст та завдання роботи

1. **Психолого-педагогічний аналіз особистості здобувача освіти:** написання розгорнутої характеристики на основі спостережень та результатів діагностики.
2. **Проведення психодіагностичного дослідження:** підбір та реалізація 3-х методик, що дозволяють оцінити професійно важливі якості (темперамент, тривожність, тип мислення, тощо).
3. **Оформлення протоколів:** фіксація ходу дослідження, обробка результатів та формулювання об'єктивних висновків.

4.3.1. Перелік звітної документації з психології

1. Психолого-педагогічний аналіз особистості здобувача (згідно зі схемою у Додатку 1).
2. Три протоколи психологічного дослідження (з доданими бланками відповідей або результатами комп'ютерного тестування).

4.3.2. Опис змісту документів

1. Психолого-педагогічний аналіз особистості (Характеристика)

Це підсумковий документ, що синтезує дані про студента. Він має включати не лише анкетні дані, а й аналіз професійної спрямованості (чому обрав транспортну галузь), опис темпераменту в контексті майбутньої професії (наприклад, стресостійкість водія) та особливості пізнавальних процесів (технічне мислення, увага). Схема психолого-педагогічного аналізу наведена в Додатку 1. *Здобувач може опускати пункти схеми, які неможливо дослідити в умовах конкретної бази практики або які не мають значення для студентського віку.*

2. Протоколи психологічного дослідження

Здобувач самостійно обирає 3 методики з рекомендованого переліку:

1. Тип темпераменту (за Айзенком): важливо для визначення стилю діяльності.
2. Рівень домагань (Дембо-Рубінштейн): як студент оцінює свої шанси на успіх у професії.
3. Методика діагностики технічного мислення (за Беннетом): (опціонально, але дуже фахово).
4. Рівень тривожності (Спілбергер): як студент поводить себе в екстремальних ситуаціях (актуально для водіїв/механіків).

Кожен протокол має містити: мету, опис методики, хід виконання, отримані кількісні дані та якісну інтерпретацію (що це означає для цієї людини). Шаблон протоколу наведений в Додатку 2.

4.4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ГІГІЄНИ ПРАЦІ

Метою розділу є формування у майбутніх педагогів професійного навчання навичок оцінювання санітарно-гігієнічних умов у навчально-виробничому середовищі та розробка заходів щодо збереження здоров'я працівників транспортної галузі.

Зміст та завдання роботи

1. Санітарно-гігієнічна оцінка навчального приміщення (майстерні/лабораторії). Здобувач має встановити фактичний стан приміщення бази практики, де проводяться практичні заняття. Необхідно провести розрахунки площі на одного здобувача, коефіцієнтів природного та штучного освітлення, оцінити мікроклімат та стан санітарно-побутового забезпечення.

2. Аналіз впливу шкідливих виробничих факторів на транспорті. Підготовка аналітичного звіту про специфічні ризики транспортної галузі (шум, вібрація, вихлопні гази, вимушені робочі пози). Здобувач має проаналізувати, як ці фактори впливають на здоров'я та які професійні захворювання вони можуть викликати у водіїв, слюсарів чи диспетчерів.

3. Розробка професійної пам'ятки з гігієни праці. На основі обраного напрямку (наприклад, «Технічне обслуговування авто», «Вантажні перевезення» тощо) розробити лаконічну пам'ятку для працівника, що включає поради щодо режиму праці, відпочинку та використання засобів захисту.

4.4.1. Перелік звітної документації

1. Таблиця санітарно-гігієнічної оцінки навчальної майстерні (лабораторії) з висновком.
2. Аналітичний звіт «Вплив шкідливих виробничих факторів на працівників транспортної галузі».
3. Пам'ятка з гігієни праці для працівника транспорту (1 сторінка).

Опис змісту звітної документації

Санітарно-гігієнічна оцінка: включає розрахункову частину. Студент має порівняти фактичні дані з нормативами та запропонувати шляхи усунення недоліків (наприклад, встановити додаткові люмінесцентні лампи). Бланк таблиці санітарно-гігієнічної оцінки наведений в Додатку 3.

Аналітичний звіт: Описати вплив таких шкідливих факторів на здоров'я працівників транспортної галузі: шум (джерела шуму, його вплив на слух та нервову систему, вібрація (загальна та локальна вібрація, її вплив на

опорно-руховий апарат та внутрішні органи); хімічні речовини (вихлопні гази, паливно-мастильні матеріали, їхній вплив на дихальну та інші системи організму); несприятливий мікроклімат (перепади температур, протяги, перегрів/переохолодження); вимушені пози та фізичні навантаження (їхній вплив на м'язово-скелетну систему).

Розглянути приклади професійних захворювань, які можуть виникати у працівників транспортної галузі під впливом цих факторів. Запропонувати заходи профілактики та захисту від впливу шкідливих факторів (наприклад, засоби індивідуального захисту, технічні рішення, організаційні заходи, медичні огляди).

Оформлення за структурою:

- вступ (коротко про актуальність проблеми);
- характеристика шкідливих виробничих факторів (коротко): шум і вібрація; хімічні речовини; мікроклімат; фізичні навантаження та вимушені пози;
- професійні захворювання працівників транспортної галузі;
- заходи профілактики та захисту;
- висновки.

Пам'ятка працівника: Оформлюється у довільному, але зручному для читання стилі. Оберіть один вид транспорту (автобусний, вантажний, залізничний тощо) та розробіть для працівника рекомендації з гігієни праці з урахуванням його специфіки:

1. Визначте специфічні гігієнічні вимоги та ризики, характерні саме для цього виду транспорту.
2. Запропонуйте рекомендації щодо:
 - організації робочого місця;
 - режиму праці та відпочинку;
 - засобів індивідуального та колективного захисту;
 - медичних оглядів і профілактичних заходів;
 - дій у разі надзвичайних ситуацій або погіршення стану здоров'я.

5. ЗАГАЛЬНИЙ ЗВІТ З ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

Текстовий звіт про виконання програми практики - підсумковий аналітичний документ, що узагальнює досвід, отриманий за весь період практичної підготовки.

Структура:

1. Титул (Додаток 10)
2. Вступ: Відомості про базу практики, групу, терміни.
3. Основна частина: Стислий опис виконаної роботи за всіма розділами (Навчальна робота, Педагогіка, Психологія, Гігієна праці).
4. Самоаналіз: Оцінка власних досягнень, опис цифрових інструментів, які вдалося впровадити в освітній процес, та аналіз труднощів, з якими зіткнувся практикант.
5. Висновки та пропозиції: Власна оцінка готовності до професійної діяльності та пропозиції щодо вдосконалення навчального процесу на базі практики.
6. Оформлення: Звіт має бути змістовним (2-4 сторінки), грамотним та відображати реальні результати діяльності.
7. Використані джерела: Список використаних джерел складається за черговістю посилань у тексті звіту або в алфавітному порядку. Оформлення списку має відповідати вимогам ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення різних видів джерел наведені у Додатку 9.

6. ВИМОГИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Охорона праці в закладах освіти - це комплексна система заходів для збереження життя, здоров'я учасників освітнього процесу (учні, студенти, працівники) та створення безпечних умов праці/навчання. Керівник закладу несе персональну відповідальність, організовуючи інструктажі (вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий), розробку інструкцій,

навчання та контроль за дотриманням правил безпеки (пожежна безпека, санітарія, електробезпека) для запобігання травматизму та аваріям, як це передбачено.

Під час виробничої (педагогічної) практики здобувачів на базі закладів освіти, що здійснюють підготовку фахівців у галузі транспорту, або дотичних галузей господарської діяльності діють наступні вимоги з охорони праці.

1. Загальні положення

Організація охорони праці здобувачів під час проходження навчальної практики регулюється наступними нормативно-правовими актами та положеннями:

1. - Кодекс цивільного захисту України;
2. - Закон України «Про охорону праці»;
3. - Закон України «Про освіту»;
4. - Закон України «Про фахову передвищу освіту»;
5. - Закон України «Про вищу освіту»;
6. - Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту»;
7. - Наказ МОНУ № 1669 від 26.12.2017 «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти»;
8. - Наказ МОНУ № 93 від 08.04.1993 р. «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України»;
9. - Наказ МСПУ № 1804 від 29.11.2018 р. «МІНІМАЛЬНІ ВИМОГИ безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці»;

До проходження практики допускаються здобувачі, які:

- ознайомлені з планом практики;
- за потреби пройшли медичний огляд;
- пройшли обов'язкові інструктажі (вступний, первинний на робочому місці):

Відповідальність за створення безпечних умов проходження практики покладається на:

- керівника практики від навчального закладу;
- керівника практики від закладу освіти, де проводиться практика;
- фахівців з охорони праці закладу освіти, де проводиться практика.

2. Обов'язки щодо забезпечення безпечних умов праці і навчання у закладах освіти України:

Керівник закладу освіти (ректор, директор, завідувач): є відповідальним за створення безпечних умов освітнього процесу згідно із законодавством про охорону праці, цим Положенням; не дозволяє проведення освітнього процесу за наявності шкідливих та небезпечних умов;

Завідувач кабінету, лабораторії, майстерні, навчально-виробничої майстерні, старший майстер, майстер виробничого навчання, за яким закріплений здобувач-практикант: є відповідальним за безпечний стан робочих місць, обладнання, приладів, інструментів, інвентарю тощо; не допускає до проведення навчальних занять або робіт здобувачів освіти та працівників закладу освіти без передбаченого спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту; вимагає у встановленому порядку забезпечення спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту здобувачів освіти та працівників закладу освіти згідно з Положенням про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям; контролює дотримання безпечних і нешкідливих умов проведення виробничої практики здобувачів освіти на підприємствах, в установах і організаціях, не дозволяє виконання робіт, не передбачених умовами договору; проводить інструктажі з охорони праці під час навчально-виробничого процесу; проводить інструктажі з безпеки життєдіяльності або контролює їх проведення викладачем, учителем;

Викладач, за яким закріплений здобувач-практикант: є відповідальним за збереження життя і здоров'я здобувачів освіти під час освітнього процесу; забезпечує проведення освітнього процесу, що

регламентується законодавчими та нормативно-правовими актами з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності; організовує вивчення здобувачами освіти правил і норм з охорони праці, безпеки життєдіяльності; проводить інструктажі із здобувачами освіти з охорони праці; здійснює контроль за виконанням здобувачами освіти правил (інструкцій) з безпеки.

3. Пожежна безпека

Пожежна безпека в закладах освіти – це система заходів, що запобігають пожежам та забезпечують безпечну евакуацію, включаючи технічні засоби (сигналізація, вогнегасники), організаційні (інструктажі, відповідальні особи), дотримання протипожежного режиму (заборона використання небезпечних приладів) та навчання учнів і персоналу діям під час НС згідно з Наказом МОНУ № 974 від 15.08.2016 «Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України».

Інструктажі з питань пожежної безпеки проводяться у порядку, визначеному керівником закладу/установи відповідно до вимог нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту.

4. Особливі умови в період воєнного стану

У зв'язку з воєнним станом в Україні здобувачі повинні бути поінформовані про:

- правила поведінки під час повітряної тривоги;
- розташування укриття у закладі П(ПТ)О;
- порядок евакуації та дій у разі надзвичайних ситуацій воєнного характеру.

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Після закінчення терміну проходження практики здобувачі ОПП «Професійна освіта (Транспорт)» звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності з практики – друкований звіт, зміст якого визначається програмою практики.

Звітність з виробничої (педагогічної) практики подається на рецензування методисту зі спеціальності кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти упродовж трьох днів після завершення практики. Захист практики відбувається впродовж тижня після завершення проходження практики.

Оцінка за виробничу (педагогічну) практику виставляється здобувачу вищої освіти у відомість-характеристику (Додаток 8) на підсумкових зборах, де презентуються результати проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики.

Підсумкова (загальна) оцінка з практичної підготовки є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за завдання зі спеціальності, педагогіки, психології, гігієни праці та інклюзії.

Звітна документація з практичної підготовки та відомість-характеристика зберігається на кафедрі, де реалізується освітня програма «Професійна освіта (Транспорт)», до кінця першого (бакалаврського) рівня навчання.

Результати навчання здобувачів вищої освіти з практичної підготовки визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною п'ятибальною шкалою. Форма контролю – диференційований залік.

Таблиця 3

**Шкала оцінювання результатів навчальної психолого-педагогічної
практики здобувачів вищої освіти**

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	зараховано
89 – 75 балів	
60 – 74 балів	
26 – 59 балів	не зараховано
0 – 25 балів	

Виробнича (педагогічна) практика оцінюється за накопичувальною шкалою як сума балів за кожне виконане завдання шляхом складання оцінок від кожного методиста. У разі не отримання або отримання 0 балів хоча б з одної з складових практики сумарна оцінка вважається незаліковою і у відомість виставляється «не зараховано»

Якщо програма практики не виконана здобувачем вищої освіти з поважної причини, то деканат встановлює йому індивідуальний графік її проходження. Здобувачу вищої освіти, який на підсумкових зборах отримав негативну оцінку або не виконав програму практики без поважних причин, надається можливість повторного її проходження у наступному навчальному році із внесенням змін до його індивідуального навчального плану.

Результати кожного виду практичної підготовки здобувачів обговорюються на засіданнях кафедри, вченої ради факультету та науково-методичній раді університету. На засіданні кафедри про результати практичної підготовки здобувачів доповідає груповий керівник (методист зі спеціальності).

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Мистецтво самопрезентації : посібник / Н. Харченко та ін. Київ : Шкільний світ, 2018. 118с.
2. Педагогічна практика: методичні рекомендації з питань організації і проведення / уклад.: Г. М. Мешко та ін.; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка, Ф-т педагогіки та психології, Каф. педагогіки та менеджменту освіти. Тернопіль : ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2021. 112 с.
3. Олійник І. В. Педагогічна практика: програма та методика реалізації : навч.-метод. посіб. Дніпро : Ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2019. 135 с. (не перевидавалось)
4. Показчик нормативно-правових актів з охорони праці. URL: <https://dsp.gov.ua/pokazhchyk-normatyvno-pravovykh-aktiv-z/>
5. Виробнича санітарія та гігієна праці. URL: <http://op.rv.ua/article/vyrobnycha-sanitariya-ta-gigiyena-praci>
6. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», Наказ МОЗУ від 04.2014 № 248. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14/print1389960100356508>
7. Педагогічна практика: методичні рекомендації з питань організації і проведення / уклад.: Г. М. Мешко та ін. ; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка, Ф-т педагогіки та психології, Каф. педагогіки та менеджменту освіти. Тернопіль : ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2021. 112 с.
7. Гуревич Р. С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах: монографія. Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2018. 410 с. (не перевидавалось)
8. Стешенко В. В., Вовк Н. В., Цибулько Г. Я. Організація практичної підготовки здобувачів: навч.-метод. посіб. для здобувачів першого

(бакалаврського) вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології). Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2020. 148 с.

9. Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навч.-метод. посібник / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с. (не перевидавалось)

10. Методичні рекомендації для організації інклюзивного навчання учнів з особливостями психофізичного розвитку в закладах освіти/ Укл. Костак К. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2023. 37 с.

Допоміжна

1. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с.

2. Дуткевич Т.В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ : Центр навч. літ-ри, 2020. 388 с.

3. Кудрик, Л. Г. Самокоучинг. Як запобігти професійному вигоранню : посібник. Київ : Шкільний світ, 2019. 214 с.

4. Психологія діяльності людини : рекомендаційний бібліографічний покажчик / укладач І. О. Міщенко. Запоріжжя : НБ НУ «Запорізька політехніка», 2019. 36 с.

5. Харченко Н. В. Розвиток критичного мислення. Інноваційні форми роботи для дітей і дорослих. Київ : Шкільний світ, 2018. 118 с.

6. Швень Я. Л. Воркшопи. Управлінська діяльність. Київ : Шкільний світ, 2018. 111 с.

7. Усвідомлене читання - SKILLS на все життя. Х. : Вид. група «Основа», 2020 96 с.

8. Боровських Ю. І., Морозов К. А. Будова автомобіля. Київ : Вища школа, 2021. 304 с.

9. Поліщук Л. К. Педагогічна практика. Організація та проходження практики здобувачами ступня доктора філософії за спеціальностями «Матеріалознавство» та «Галузеве машинобудування» : навч. посіб. Вінниц. нац. техн. ун-т. Вінниця : ВНТУ, 2021. 41 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про освіту : закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 419-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text>
3. Професійний стандарт «Майстер виробничого навчання» : наказ Міністерства економіки України від 17.08.2021 № 430-21. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=b68ab636-2845-41d2-b667-b67a0614b836>
4. Професійний стандарт «Педагог професійного навчання» : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 року № 1182. [Електронний ресурс]. URL: <https://msu.edu.ua/profesijni-standarti/>
5. Стандарт вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка», спеціальність 015 – «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» : наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1460. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-015-B.pdf>
6. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>
7. Показчик нормативно-правових актів з охорони праці. URL: <https://dsp.gov.ua/pokazhchyk-normatyvno-pravovykh-aktiv-z/>

8. Виробнича санітарія та гігієна праці. URL: <http://op.rv.ua/article/vyrobnycha-sanitariya-ta-gigiyena-praci>
9. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», Наказ МОЗУ від 04.2014 № 248. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14/print1389960100356508>
10. Педагогіка. URL: <https://pedagogika.at.ua>
11. Словник-хрестоматія педагогічних понять. Загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика, школознавство. URL: <https://ukrreferat.com/chapters/pedagogika/slovnikhrestomatiya-pedagogichnih-ponyat-zagalni-osnovi-pedagogiki-teoriya-vihovannya-didaktikashkoloznavstvo.html>
12. Українська педагогіка. URL: <http://ukped.com>

ДОДАТКИ

Додаток 1

СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА

Об'єкт дослідження: Здобувач освіти групи _____ (назва групи) **Заклад освіти:** _____

Спеціальність: _____

1. Загальні відомості про здобувача

- Прізвище, ім'я, по батькові, вік.
- Стан здоров'я та фізична активність (враховуючи наявність/відсутність протипоказань до роботи з технікою, керування транспортними засобами).

2. Соціальне середовище та професійне самовизначення

- **Відомості про родину:** склад сім'ї, професійна спадкоємність (чи є в родині фахівці транспортної галузі).
- **Психологічний клімат у сім'ї:** характер взаємостосунків, ставлення батьків до обраної дитиною професії та її успіхів у навчанні.
- **Вплив оточення:** коло спілкування поза закладом освіти, спільні інтереси з однолітками (хобі, пов'язані з технікою, спортом тощо).

3. Спрямованість особистості та професійна мотивація

- **Професійні орієнтації:** мотивація вибору даної спеціальності (свідомий вибір, порада батьків, випадковість).
- **Ціннісні орієнтації:** погляди, переконання, життєві цілі. Відповідність особистих цінностей етичним вимогам майбутньої професії.
- **Ставлення до діяльності:** рівень навчальної активності, зацікавленість у фахових дисциплінах, прагнення до самовдосконалення.

4. Основні психологічні риси та емоційно-вольова сфера

- **Самооцінка та рівень домагань:** адекватність оцінки власних можливостей, впевненість у своїх силах як майбутнього фахівця.
- **Емоційний стан:** рівень ситуативної та особистісної тривожності, здатність до саморегуляції в стресових ситуаціях (що критично для водіїв та техніків).
- **Локус контролю:** схильність брати на себе відповідальність за успіхи та невдачі (суб'єктивний контроль).

5. Темперамент, характер та здібності

- **Тип темпераменту:** емоційна стійкість, швидкість реакцій (динамічність психічних процесів у контексті професійної діяльності).
- **Характер:** домінуючі риси (дисциплінованість, відповідальність, ініціативність), наявність акцентуацій, що можуть впливати на роботу в колективі.
- **Здібності:** рівень розвитку загальних та спеціальних здібностей (**технічне мислення**, математичні здібності, конструкторські навички). Спрямованість інтересів (участь у технічних гуртках, конкурсах професійної майстерності).

6. Особливості пізнавальної діяльності та успішність

- **Навчальна діяльність:** успішність з професійних та загальноосвітніх предметів, раціональність організації робочого часу.
- **Когнітивні процеси:** * *Сприйняття та увага:* об'єм, стійкість та концентрація уваги під час виконання технічних завдань.
 - *Пам'ять:* рівень розвитку логічної та технічної пам'яті.
 - *Мислення:* особливості технічного та оперативного мислення (здатність швидко приймати рішення в складних ситуаціях).

7. Положення в колективі та соціальна адаптація

- **Статус у групі:** (за результатами соціометрії або спостереження) – лідер, прийнятий, ізольований. На чому ґрунтується авторитет.
- **Комунікативні якості:** вміння працювати в команді (екіпажі), здатність до співпраці, конфліктність/конформність.

8. Педагогічні висновки та рекомендації

- Загальний рівень готовності до професійної діяльності.
- Рекомендації щодо подальшого розвитку сильних сторін особистості та корекції негативних проявів.
- Поради щодо індивідуального підходу до здобувача в освітньому процесі.

**Протокол №
психологічного дослідження**

Дата: _____

Час проведення: _____

Експериментатор: _____

Досліджуваний: _____

Мета дослідження _____

Використанні методи (методики): _____

Хід роботи:

Обробка результатів:

Висновки:

Додаток 3.

Санітарно-гігієнічна оцінка класного приміщення (майстерні)

Метою роботи є встановлення санітарно-гігієнічного стану класної кімнати (майстерні). При гігієнічній характеристиці майстерні необхідно вказати низку ключових параметрів та їх відповідність санітарним нормам. Це допоможе оцінити, наскільки безпечними та сприятливими є умови для практичного навчання здобувачів. Також відомо, що мікроклімат класних кімнат (майстерень) і кабінетів суттєво впливає на працездатність здобувачів, тому студент повинен надати гігієнічну оцінку. Треба вказати, чи задовольняє вона вимогам санітарних норм а саме:

- 1) Температурний режим (санітарні норми 16-22 °С).
- 2) Коефіцієнт провітрювання: $K = S_{\text{кватирок}} / S_{\text{підлоги}}$ (норматив: не менше 0,02).
- 3) Для гігієнічної оцінки приміщення необхідно встановити площу, що припадає на одного здобувача (S_1): $S_1 = S_{\text{підлоги}} / n$, де n – кількість учнів у класі (норматив: 1,25 м² на 1-го учня.)
- 4) Важливо дослідити умови освітлення:
 1. Природне освітлення: $I = S_1 / S_2$, де I – коефіцієнт освітлення, S_1 – площа вікон, S_2 – площа підлоги (норматив: для класу, майстерень, кабінетів – 0,25).
 2. Штучне освітлення: $I = n / S$, де n – загальна потужність ламп освітлення в класі, S – площа підлоги (нормативи: 42-48 Вт на 1м² для ламп накаливання і 21-22 Вт на 1м² для люмінесцентних).
- 5) Наявність та стан інструменту (оцініть, чи забезпечені здобувачі справним, підготовленим до роботи інструментом, і чи зберігається він у спеціальних ящиках або шафах).
- 6) Наявність витяжних систем (особливо важливо для майстерень, де є джерела пилу, диму, газів). Зазначте, чи обладнане приміщення місцевими витяжками.
- 7) Зберігання хімічних реактивів (якщо в майстерні використовуються кислоти, луки, розчинники, вкажіть правильність їх зберігання - окремі шафи, маркування, недоступність для сторонніх).
- 8) Аптечка (зазначте наявність та укомплектованість аптечки першої допомоги).
- 9) Санітарно-побутові приміщення (наявність умивальників, туалетів – оцініть їхню кількість, чистоту, забезпеченість милом, сушарками, а також наявність та доступність питної води).

На основі зібраної інформації та порівняння з нормативами, зробіть висновок:

- Чи відповідає майстерня вимогам санітарних норм загалом.
- Виявіть конкретні недоліки (якщо вони є).

• Запропонуйте обґрунтовані рекомендації щодо покращення умов праці та навчання в майстерні

У результаті виконання завдань заповнити таблицю та внести результати:

<i>№ з/п</i>	<i>Санітарно-гігієнічні показники</i>	<i>Результати фактичних вимірювань (наявність)</i>	<i>Відповідність санітарно-гігієнічним нормам (умови зберігання, стан)</i>
1	Температурний режим		
2	Коефіцієнт провітрювання		
3	Площа, що припадає на одного здобувача		
4	Освітлення		
5	Наявність та стан інструменту		
6	Наявність витяжних систем		
7	Зберігання хімічних реактивів		
8	Аптечка		
9	Санітарно-побутові приміщення		

ВИСНОВОК:

Зразок оформлення пам'ятки з гігієни праці

ПАМ'ЯТКА З ГІГІЄНИ ПРАЦІ ВОДІЯ АВТОБУСА**1. Специфічні гігієнічні ризики та вимоги**

Робота водія автобуса пов'язана з постійним контактом з великою кількістю людей (біологічний фактор), впливом загальної вібрації, монотонністю руху та високим рівнем нервового напруження.

- **Основні ризики:** Гіподинамія (застійні явища у малому тазу), захворювання хребта, ризик вірусних інфекцій, порушення біоритмів.

2. Рекомендації для збереження здоров'я та працездатності:• **Організація робочого місця:**

- **Ергономіка крісла:** Відрегулюйте підвіску сидіння під власну вагу для компенсації вібрації. Кут нахилу спинки — 100–110°, поперекова підтримка має щільно прилягати до спини.

- **Огляд:** Перевірте чистоту дзеркал та вітрового скла (бруд збільшує навантаження на зір на 25–30%).

- **Чистота кабіни:** Щоденно проводьте вологе прибирання для видалення алергенів та пилу.

• **Режим праці та відпочинку:**

- **Графік:** Дотримуйтесь встановлених інтервалів руху. Після кожних 2 годин рейсу робіть коротку зупинку (5–10 хв) для зміни пози та розминки ніг.

- **Сон:** Перед зміною тривалість безперервного сну має бути не менше 7–8 годин.

• **Засоби індивідуального та колективного захисту (ЗІЗ):**

- **Колективний захист:** Слідкуйте за справністю системи вентиляції та опалення кабіни. У холодний період уникайте протягів.

- **ЗІЗ:** Використовуйте зручне взуття на твердій підшві (не тапочки!). У період епідемій використовуйте антисептики для рук та захисні маски при тісному контакті з пасажиром.

• **Медичні огляди та профілактика:**

- **Щоденний контроль:** Обов'язкове проходження передрейсового огляду (вимірювання тиску, температури, пульсу).

- **Профілактика:** Для запобігання професійним хворобам (геморой, варикоз) займайтеся плаванням або лікувальною фізкультурою поза робочим часом.

• **Дії у разі погіршення стану або НС:**

- **При відчутті запаморочення, болю в серці або різкої втоми:** негайно припиніть рух, висадіть пасажирів у безпечному місці, повідомте диспетчера та зверніться за медичною допомогою.

- **Надзвичайна ситуація:** Зберігайте спокій, використовуйте аптечку та засоби пожежогасіння згідно з інструкцією.

!

СТРУКТУРНА СХЕМА ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ ЗАНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОГО ЦИКЛУ

Дисципліна: _____

Тема заняття: _____

Тип заняття: (лекція, практичне, лабораторне тощо) **Група:** _____

Дата: _____

1. МЕТА ЗАНЯТТЯ:

- **Навчальна:** (сформувати знання про будову..., навчити проводити діагностику... тощо).
- **Розвивальна:** (розвивати технічне мислення, професійну увагу, оперативність прийняття рішень).
- **Виховна:** (виховувати відповідальність за безпеку на транспорті, культуру праці).

2. ЦИФРОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

- **Обладнання:** (стенди, інструменти, вузли та агрегати).
- **Цифрові посилання (ІКТ):** * Презентація до заняття:
[Посилання/QR-код]
 - Інтерактивна модель/відео: [Посилання/QR-код]
 - Посилання на онлайн-тест/опитування (Google Forms, Kahoot):
[Посилання]

3. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ (БЖД):

- **Інструктаж на робочому місці:** (Короткий перелік вимог безпеки при роботі з конкретним обладнанням/інструментом, що використовується на цьому занятті).
- *Примітка:* Обов'язково вказати на небезпечні фактори (електричний струм, паливно-мастильні матеріали, рухомі частини механізмів).

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент (2–3 хв)

- Перевірка присутності.
- Перевірка готовності аудиторії/майстерні до роботи.

II. Актуалізація опорних знань (5–7 хв)

- (Фронтальне опитування, короткий цифровий тест за попередньою темою).

III. Мотивація навчальної діяльності (3–5 хв)

- (Постановка проблемного питання: "Як несправність даного вузла впливає на безпеку руху?").

IV. Виклад нового матеріалу (за планом) (20–30 хв)

1. _____
2. _____

(Вказати методи навчання: пояснювально-ілюстративний, демонстрація відео, робота з технічною документацією).

V. Закріплення та відпрацювання навичок (10–15 хв)

- (Виконання практичних вправ, розв'язання виробничих кейсів, робота зі схемами).

VI. Підбиття підсумків та рефлексія (3–5 хв)

- Аналіз помилок, виставлення оцінок.
- **Домашнє завдання:** (зокрема, опрацювання додаткових цифрових ресурсів).

Методичні вказівки для студента щодо заповнення схеми:

1. **Блок БЖД:** Якщо ви проводите практичне заняття у майстерні, цей пункт має бути максимально деталізованим. Просте формулювання «проведено інструктаж» не зараховується – потрібно вказати конкретні правила безпеки для цієї теми.

2. **Рекомендація цифрові посилення:** Не просто пишеть «Презентація», а вставте активне посилення або QR-код. Це підтверджує вашу цифрову компетентність.

3. **Інклюзивний модуль:** Якщо у групі є здобувач з ООП (Розділ 5), додайте після пункту IV короткий опис: «Адаптація для здобувача з ООП: надання візуальної інструкції замість текстової».

АНАЛІЗ ВІДВІДАНОГО ЗАНЯТТЯ (ЧЕК-ЛИСТ)

Дата: _____

Група: _____

Дисципліна: _____

Викладач / Майстер в/н: _____

Тема заняття: _____

I. Організаційний та цільовий аспект

- **Своєчасність початку:** чи вчасно розпочато заняття, чи організовано студентів.
- **Формулювання мети:** чи була мета заняття доведена до студентів у зрозумілій та професійно орієнтованій формі.
- **Мотивація:** які прийоми використав викладач, щоб зацікавити групу темою (прикладі з реальної практики, виробничі ситуації).

II. Зміст та науковість матеріалу

- **Актуальність:** чи відповідає матеріал сучасному стану транспортної галузі та технологій.
- **Професійна спрямованість:** чи пов'язує викладач теорію з майбутньою професійною діяльністю (роботою на СТО, логістикою, керуванням ТЗ).
- **Дотримання норм безпеки:** чи акцентувалася увага на правилах БЖД під час пояснення або демонстрації.

III. Методи та цифрові інструменти (Цифрова компетентність)

- **Методи навчання:** (словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові). Які переважали?
- **Використання ІКТ:** які цифрові інструменти застосував викладач (інтерактивна дошка, відеоролики, симулятори, онлайн-тестування, QR-коди для доступу до схем).
- **Наочність:** використання плакатів, макетів, вузлів та агрегатів у розрізі.

IV. Взаємодія з аудиторією та контроль знань

- **Активність групи:** чи залучені студенти до обговорення, чи ставлять вони запитання.
- **Зворотний зв'язок:** як викладач перевіряв розуміння матеріалу (фронтальне опитування, взаємоперевірка, миттєві цифрові тести).
- **Диференціація:** чи надавалася допомога окремим студентам (зокрема, за наявності інклюзивної складової).

V. Оцінка культури викладання

- **Педагогічний такт:** стиль спілкування, культура мовлення, зовнішній вигляд.
- **Володіння часом:** чи дотримано таймінгу основних етапів заняття.

ВИСНОВКИ ПРАКТИКАНТА (ОБОВ'ЯЗКОВА ЧАСТИНА)

1. **Позитивні сторони:** Які методичні прийоми викладача були найбільш ефективними? Що саме ви б хотіли впровадити у власну педагогічну діяльність?

2. **Зауваження та пропозиції:** Що, на вашу думку, варто було змінити або вдосконалити (наприклад, змінити метод опитування, додати більше візуалізації або цифрових ресурсів)?

Здобувач (практикант): _____ (Прізвище, ініціали)

Методичні поради студенту:

- Не бійтеся вказувати на недоліки, але робіть це конструктивно.
- Звертайте особливу увагу на те, як викладач адаптує складні технічні терміни для кращого розуміння студентами.
- Якщо заняття проходить дистанційно, проаналізуйте зручність платформи (Zoom, Meet, Classroom) та способи утримання уваги онлайн-аудиторії.

**ВІДОМІСТЬ-ХАРАКТЕРИСТИКА
З ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОПП «Професійна освіта (Транспорт)»
спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
факультету професійно-педагогічної освіти

_____ курс _____

(ПІБ здобувача-практиканта)

проходив (ла) практичну підготовку з _____ по _____ 20____ р.

У _____

(повна назва закладу освіти)

виконував (ла) таку роботу:

Виконання професійних обов'язків на робочих місцях

.....

.....

.....

Оцінка за роботу

(оцінка прописом у національній шкалі: відмінно, добре, задовільно)

Інша виконана робота

.....

Керівник установи _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

М.П.

Оцінка практики керівником з практичної підготовки факультету

Підготовленість здобувача до професійної діяльності:

.....

.....

.....

.....

.....

Підсумкова оцінка за практику _____

(оцінка) (підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник практики _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Додаток 11

**Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до
ДСТУ 8302:2015**

Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»	
Характеристика джерела	Приклади оформлення
Книги: Один автор	1. Кабачинський М. І. Історія кордонів та прикордонних військ України: монографія. Хмельницький, 2000. 216 с. 2. Бочков В. А. Кордони України: історична ретроспектива та сучасний стан / за ред. М. П. Попова. Київ: Основи, 1994. 168 с.
Два автори і більше	1. Тимченко С. М., Бостан С. К. Актуальні проблеми теорії держави та права. Ч. 1. Актуальні проблеми теорії держави: навч. посіб. Київ, 2008. 288 с. 2. Теоретичні основи інформаційно-аналітичного забезпечення процесів охорони державного кордону (у контексті завдань національної безпеки України у прикордонній сфері): монографія / В. А. Кириленко, В. П. Городнов, М. М. Литвин, Д. В. Іщенко. Хмельницький: НАДПСУ, 2009. 472 с. 3. Країнознавство: підручник / В. П. Крижанівський та ін. / за ред. М. С. Дорошка. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2012. 439 с. 16 с.
Словники	1. Криворучко О. Ю. Сучасна архітектура: термінол. слов. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2008. 87 с.
Статті	1. Березенко В. В. Законодавче регулювання захисту та охорони державного кордону України: універсалізація норм міжнародного і національного права. <i>Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України</i>. 2016. № 7. С. 86–92. 2. Березенко В. В. Проблеми концептуального визначення кордону та інших суміжних понять у науці конституційного права. <i>Юридична Україна</i>. 2016. № 3–4. С. 39–44.

Додаток 12

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
 Факультет професійно-педагогічної освіти
 Кафедра теорії і практики технологічної та професійної освіти

ЗВІТ
з виробничої (педагогічної) практики

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 015 Професійна освіта (Транспорт)

Освітня програма: «Професійна освіта (Транспорт)»

Здобувач 4 курсу, група _____

Керівник від кафедри _____

Підпис, дата

Ініціали, прізвище

Оцінка практики методистами від університету

Методист зі спеціальності _____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)
Методист з педагогіки _____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)
Методист з психології _____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)
Методист з гігієни праці _____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)